

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXIV. évfolyam

Subotica, SZOMBAT, 1923 október 13.

279. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délelőtt
TELEFON SZÁM: Kiadóhivatal 8-58, Szerkesztőség 5-10

Előfizetési ár negyedévre 135 dinár

SZERKESZTŐSÉG: Kralja Alexandra-utca 4 szám alatt
Kiadóhivatal: Kralja Alexandra-utca 1 (Loibach-palota)

A kormányzás mérlege

Davidovics Ljuba, a volt miniszterelnök, a demokratapárt elnöke tegnap a nemzetgyűlésen nagyobb beszédet mondott. Beszédében megállapította Davidovics, hogy „ebben az országban sem uralkodik a jog és szabadság”, hogy exponált hivatalok vezetését sok helyen büntetett előéletű tisztviselőkre bízták s hogy „nem is lehet abban az országban jogról, igazságról és szabadságról beszélni, amelyben hat tekintélyes állampolgárt letartóztatnak és tizennégy évi fegyházra ítélik, mert a bolgár himnuszt énekeltek.” „Az országban nagyobb a pártoskodás, mint valaha” — fejezte be megállapításait az illuztris szónok.

Nem bocsátkozhatunk vitába a kétségtelenül nagytekintélyű államférfiival. Akinek annyi alkalma van panaszok meghallgatására, jelenségek észlelésére, törvényeszerűségek megállapítására, mint Davidovicsnak, akinek olyan pártatlanul tájékozódottak személyi és tárgyi ismeretei, az kétségtelenül jogosultabb arra, hogy az ország állapotáról s a kormányzat hibáiról és erényeiről kritikát mondjon mint mi, akik csak az alkotmány külső sáncárcáiból kukucskálhatunk be a várba, ahol életünk, kenyérünk, sorsunkról és jólétünkéről döntenek. Ha Davidovics Ljuba azt mondja, hogy ebben az országban nem a szabadság és jog uralkodik, mi nem merünk ellentmondani. Ha Davidovics Ljuba fölháborodik azon, hogy idegen nemzeti himnusz éneklése miatt hosszú rabságra ítélik az állampolgárokat, nem lehet a mi kötelességünk, hogy mitigáljuk ezt a felháborodást.

Mi csak egyetlen egy csöndes kérdés föltevésére érzünk magunkban felhatalmazást. Mi csak azt az egyetlen szót kérdezzük Davidovicstól: „Mi óta?” Mi óta nem uralkodik ebben az országban a jog és a szabadság, mióta állnak utjában a királyi szóval megígért igazság érvényesülésének s mióta háborodik fel arra a demokrata párt, hogy tizennégy évi rabságot rónak ki az állampolgároknak egy dal énekléséért. Mióta változott meg a kormányzat iránya pártatlan államigazgatásból pártos elfogultsággá?

Arra kellene azonban kérnünk Davidovics Ljubát, ha ezeket a kérdéseket válaszadásra méltatná, ne azt felelje, hogy azóta, amióta a demokraták nem részese a köztársasági ügyeknek, azóta nem uralkodik a jog és szabadság, hanem semmi sem zavarta meg

az állampolgári egyenlőség arany korszakát, amelyben a polgárok zavartalanul énekelhették a szomszéd államok nemzeti himnuszait, mert a hatóságok csak elnézők, a törvény csak jogokat adó, a kormányzat a szegényeket gyámolító s az elnyomottakat fölemelő volt. Nem tartjuk a radikális kormányt az igazságon és egyenlőségen alapuló államkormányzat iskolai példájának, de annyit mégis el kell ismernünk, hogy nem tette tűrhetetlenebbé az állami beavatkozást, nem tette nehezebbé a kisebbségek helyzetét, mint az a kormány, melyben a demokrata párt tagjai is részt vettek.

És higgye el a kitűnő államférfi, hogy nem a népek millióinak, csak a hivatásos pártembereknek fontos az, hogy milyen politikai párt van uralmon. A mi megfigyelésünk az, hogy nem a pártok korlátjai választják el egymástól a politikusokat, nem a pártok programja szolgáltatja az

eltérő megítélések alapját, hanem az uralom birtoka. Amit a hatalmon lévő tesz, azt mindig az ország érdekével igazolja s mindig az ország ellenségének tartja azt, aki hatalmát veszélyeztetni akarja. Aki az uralomról leszorult, mindig az ország érdekére hivatkozik, amikor hatalomhoz akar jutni és az állam érdekei ellen vétőnek tartja a hatalom birtokosait. Pedig olyan mindegy, hogy milyen kormány csukta be az iskolák kapuit, ha azok be vannak csukva, olyan mindegy, hogy milyen kormány zárja ki a nemzetiségeket a földosztásból, ha a nemzetiségek nem kapnak földet. S akiket kiutasítottak, azoknak minden fontosabb lehet, csak az nem, hogy radikális vagy demokrata pártok tagjaiból állott-e az a kormány, mely békés existenciáját összetörte. Az országnak nem az a fontos, hogy melyik párt kormányoz, hanem az, hogy a jog, törvény, szabadság és igazság eszméi kormányozzanak.

Bezárult a parlamenti ülés

A demokraták és a klerikálisok egymástól félnek s egymással barátkoznak — Protics támadása Nincsic ellen — Az utolsó ülés

Dollár helyett frank kölcsönt keresnek

A parlament a pénteki napon befejezte első ülését és október 19-ikéig elnapolta tárgyalásait. Az új parlamenti ciklus megnyitását politikai körökben a legnagyobb érdeklődéssel várják, mert az ellenzék vezéreinek tárgyalásai következtében jelentős fordulatot várnak az új ülés után az egész belpolitikában.

Már több ízben beszámoltunk arról, hogy az ellenzéki pártok vezetői, főleg azonban Davidovics Ljuba a közös ellenzéki front megteremtésén fáradoznak olyan alapon, amely az egyesült ellenzék alkalmassá tenné a kormány átvételére is. Az utóbbi napokban ez az akció kissé ellanyhult azokra a hírekre, hogy a Radics-párti képviselők nem akarnak Beogradba menni, de, mint előrelátható volt, ez az ellanyhulás csak rövid ideig tartott és komoly jelenségek arra mutatnak, hogy a kooperáció terve továbbra is élesen foglalkoztatja az ellenzékét. Nagyon jellemző ebben a tekintetben, hogy a föderalista ellenzéki pártok vezetői, Korosec és Spaho annak ellenére, hogy párt-híveik már elutaztak Beogradból, továbbra is Beogradban maradtak, bár a parlamenti szünetek alkalmával eddig mindig ők voltak az elsők, akik választói körébe szeltek.

A megegyezésre irányuló törek-

ülés úgy határozott, hogy az idei országos pártkonferenciát Zagreb-ban tartják meg.

Az ellenzéki koalíció eddig kialakult tervei meglehetősen széleskörűek és arra számítanak, hogy a Radics párt távolmaradása esetén is sikerülni fog a többséget biztosítani maguknak. Számítanak ugyanis arra, hogy a dzsem-jetel és a német pártot is meg tudják nyerni és el tudják távolítani a radikális párttól.

Az ellenzéki koalíció első próbája október 20-dikán, az új parlamenti ülés elnökválasztása alkalmával fog lejátszódni. A tárgyalások mostani stádiumában ugyanis közös ellenzéki lista felállításán fáradoznak és pedig a demokraták terve szerint a parlament elnökéül Davidovics Ljubát, alelnökéül pedig a klerikális és a Spaho párt egy-egy tagját jelölnék.

Arra is számítanak, hogy a radikális pártok egy kisebb csoportját, első sorban Protics Szoján titkos híveit sikerül megnyerni az ellenzéki koalíció számára, akikkel együtt a mostani ellenzék döntő fölénybe kerülne a radikális párttal szemben.

Protics nem működik együtt Pasicsal

A politikai életben meglehetősen feltűnést keltett a Novosti pénteki cikke, amelyben Protics újból éles támadást intéz Pasics ellen. A cikk azzal van összefüggésben, hogy a Tribuna tegnap azt írta, hogy Jovanovics Ljuba fölkereste Proticsot, amely alkalommal azonban nem került szóba Protics visszatérése a radikális pártba. Protics éles hangon utasítja vissza azt a föltevést, mintha vissza akarna térni a radikálisokhoz. Pasics — írja Protics — föllegette a hidakat, amely a radikális pártba visszavezet, amíg Pasics vezeti a pártot s olyan botrányos politikát folytat, mint ma. Pasics nyugodtan készít törvénytervezetet a Pantheonról, amely ugylátszik közelebb áll szívéhez, mint akár a fiúmei probléma, akár a korrupció, amely egyre nő az országban. Jovanovics látogatása tényleg megtörtént, de még augusztusban, amikor Zagrebban a kémkedési perrel kapcsolatban neveltséges alapon több katonatisztet letartóztattak s Protics az állam érdekében figyelmeztetni akarta a kormányt, hogy ezzel az állam tekintélyének rendkívül árt.

Protics fölűnést keltő cikkét úgy magyarázzák, hogy a radikálisok megbuktatására a volt miniszterelnök hajlandó az ellenzékkel együtt működni.

Ellentét az alkotmány és egy törvény közt

A parlamentnek az ülését be-

vés ellenére is komoly akadályai vannak még az ellenzéki blokk megalakításának. A föderalista blokk pártjai attól tartanak, hogy a demokraták csak a kormány megbuktatására akarják őket felhasználni és ha ezt a céljukat elérték, akkor megint a radikálisokkal fognak koalíciót alakítani. Emellett nem nagyon bíznak a demokrata párt egységében sem, mert nem bizonyos, hogy Pribicevics és hívei követni fogják-e Davidovicsot a föderalista pártokkal kötött szövetségben. Ugyanez az aggodalom áll fenn a demokraták részéről is, akik viszont attól tartanak, hogy a klerikálisok félre akarják őket vezetni és az utolsó pillanatban a hátuk mögött a radikálisokkal kötnek megállapodást. A két párt, amely most örök barátságot akar kötni, tulságosan jól ismeri egymást ahhoz, hogy bízzék egyik a másikban.

Az a vélemény politikai körökben, hogy ha az egyesült ellenzéknek sikerülne is megbuktatni a radikális kormányt, akkor nem a radikális-demokrata, hanem a radikális-kerikális koalíció következne abban az esetben, ha az ellenzék nem tudná egységét megőrizni.

Hogy a demokraták mennyire orientálódnak a horvátok felé, annak is egyik bizonyítéka, hogy a péntek esti demokrata klub

fejező ülését tartották meg ma délelőtt. A napirenden a bírósági törvény 16-ik §-ának magyarázatáról szóló törvény szerepelt. E szakasz szerint a kormánynak joga lett volna a 65-ik életévüket betöltött bírákat hivatalból nyugdíjazni, holott az alkotmány szerint ehhez csak a 70-ik évüket betöltött bírákkal szemben volna joga. A törvényt magyarázó törvény szerint a hivatalbéli nyugdíjazásnak csak 70 éves bíráltnál van helye.

Pésics demokrata képviselő azt javasolta, hogy módosítsák az eredeti törvényt. Pésics igazságügyminiszter azonban ragaszkodott a javaslatához, mert így a módosítás eredeti törvénnyel együtt lép életbe s az eddigi konkrét esetekre is visszahat.

A nemzetgyűlés a javaslatot 109 szavazattal 42 ellenében elfogadta.

Még a panasz és kérelemügyi bizottság javaslatát fogadták el, mire az elnök kijelentette, hogy az ülészakot bezárja s a nemzetgyűlés üléseit október 19-ig elnapolja.

Az új fogyasztási adótörvény

A parlamenti szünet alatt a pénzügyi bizottság ülésezni fog s előkészíti a fogyasztási adókról szóló törvényjavaslatot.

A Bler bank nem küldi a dollárokat

Jankovics Velizár közlekedésügyi miniszter pénteken visszaérkezett Párisból, ahol több előkelő pénzcsoporttal tárgyalt egy nagyobb kölcsönakció érdekében. Ez a kölcsön a meghiusult Bler-féle amerikai kölcsönt helyettesíteni és az adriai vasut kiépítésére szolgálna. A kilátások a kölcsön ügyében kedvezőek és remény van rá, hogy a francia pénzcsoport rövidesen el fogja küldeni a végleges ajánlatot.

Négy hónap Szubotica életéből

A közigazgatási bizottság ülése

A szuboticei közigazgatási bizottság június, július, augusztus és szeptember hónapokban nem tartott ülést és ezért a csütörtökön délután megtartott ülésen az elmúlt négy hónap közigazgatási jelentéseit is megtárgyalta a közigazgatási bizottság. Előszörban a városi adóhivatal jelentését olvasták fel.

Tizenhatmillió dinár adó

A jelentés szerint júniusban 342 ezer 313.80 dinár, júliusban 1 millió 501.128.24 dinár, augusztusban 3 millió 544.974.72 dinár és szeptemberben 1.061.714.94 dinár közvetlen adó folyt be az adópénztárhoz. A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok 1918-ig visszamenőleg szintén most fizették ki harmadosztályu kereseti- és hadinyereségadóikat. 1918. évre csak hadi nyereségadót fizettek, összesen 1.306.292.14 koronát, 1919. évre 512.161.42 korona harmadosztályu kereseti adót és 1.401.455.04 korona hadinyereségadót, 1920. évre 732.016.77 korona harmadosztályu és 959.515.96 korona hadinyereségadót, 1921. évre 1.682.289.07 korona harmadosztályu, 1.903.887.84 korona hadinyereségadót, 1922. évre 2.881.796.41 korona harmadosztályu és 2.707.363.38 korona hadinyereségadót fizettek. Összesen tehát tizenötmillióhétszáz-ötvenöt száz dinár és 78 para adó folyt be négy hónap alatt a városi adópénztárhoz.

A közbiztonság

A szuboticei ügyészségtől beérkezett kimutatás szerint az utóbbi négy hónapban fokozatosan csökkent a bűnesetek száma a szuboticei törvényszék területén. A szuboticei fogházban jelenleg mindössze hetvenkét férfi és tizenegy nő fogoly van.

Egészségügy

Szubotica közegészségügyéről a következőket jelentették a bizottsági ülésen:

Júniusban 3 difteritisz, egy sarlach megbetegedés fordult elő, azonkívül hét embert veszett kutyaharapás miatt Pasteurba kellett szállítani. Született 121 férfi és 123 nő, meghalt csecsemőkorban 30 férfi, 19 nő, 1—7 éves korig 8 férfi, 3 nő, 7 éven felül 42 férfi, 62 nő. A születések száma nyolcvannal több a halálozások számától. A kórházban az előző hónapról 345 beteg volt, felvettek újat 366 beteget, gyógyult 233, állapota javult 141 betegnek, maradt 323 beteg. Összesen 119 műtétet hajtottak végre. A szegényházban 46 ápolott volt, felvettek kettőt, 11 elhagyta az intézetet, egy meghalt, maradt 36 lakója. A mentők 68 esetben vonultak ki.

Júliusban a járványos betegségek még mindig szórványosan fordultak elő. 2 difteritisz, egy meghalt, 4 tifusz, egy sarlach megbetegedés történt. Veszett kutyák áldozatainak száma nyolc. Született 130 férfi, 133 nő, meghalt csecsemő korban 44 férfi, 29 nő, 1—7 éves korban 3 férfi, 4 nő, 7 éven felüli korban 37 férfi, 29 nő. A születések száma 117-tel több, mint az elhalálozások száma. A kórházba 412 új beteget vettek fel, 210 gyógyult, 159 beteg állapota javult, 11 meghalt, 346 beteg továbbra is kezelés alatt maradt, 113 operáció fordult elő. A szegényház 36 lakójához újabb kettőt vettek fel, 3 elhagyta az intézetet, egy meghalt, 34 maradt. A mentők 97 esetben nyújtottak segítséget.

Augusztusban a járványos betegségek száma emelkedett, 3 difteritisz fordult elő (egy meghalt), 7 tifusz, 8 sarlach, 12 vérhas (kettő meghalt). Kilenc veszettkutya harapás fordult elő. Született 147 férfi, 141 nő, meghalt csecsemő korban 44 férfi, 42 nő, 1—7 éves korban 8 férfi, 4 nő, 7 éven felüli korban 47 férfi, 50 nő. Kilencvenhárommal több született. A kórházban 425 beteggel emelkedett a létszám, 244 gyógyult, 156 javult, 24

meghalt, maradt 347 beteg. 149 beteget operáltak. A szegényház lakói ötten szaporodtak, egy eltávozott, 38 maradt. A mentők 96 esetben vonultak ki.

Szeptemberben a járványos betegségek rohamosan elterjedtek, különösen a tifuszos betegek száma emelkedett. Előfordult egy difteritisz, 33 tifusz, négy meghalt, 12 sarlach, kettő meghalt, 7 vérhas, egy meghalt. Öt embert veszett kutya harapott meg. Született 156 férfi, 142 nő, meghalt csecsemőkorban 53 férfi, 38 nő, 1—7 éves korig 12 férfi, 12 nő, 7 éven felüli korban 42 férfi 44 nő. A születések száma negyvennyolccal több. A kórházban 385 beteget vettek fel, 267 gyógyult, 92 állapota javult, 15 meghalt, maradt 358 beteg. 141 operációs beteg volt. A szegényházba öt új lakót vettek fel, kettő elhagyta az intézetet, egy meghalt, 40 maradt. A mentők segítségét 106 esetben vették igénybe.

A béllyei kiirtott erdők

Milyen eredményeket produkál az állami gazdálkodás

(Knepovo (Zak.) október 11.) A Baranyában elterülő 133.000 holdas beljei állami uradalomról nagyon sokszor megállapították már, hogy az ott folyó gazdálkodási rendszer hamarosan csödbe juttatja a nemrég még virágzó birtokot.

A beljei százharmincezer holdas állami birtok ma az S. H. S. királyság kétségtelenül leghatalmasabb és legmodernebbül berendezett birtoka, a melyből az államnak tekintélyes jövedelmet kellene szerezni.

Ennek az állami birtoknak igazgatóhelyettese, főbb tisztviselői és minden ellenőrzésre hivatott közege gazdasági téren teljesen laikus.

Ilyen vezetőség mellett egészen természetesen, hogy kapkodás és állandó zavarokkal való küzdés jellemzi az uradalomban folyó gazdálkodást.

Legutóbb a parlamentben egyik miniszter kimutatta ugyan, hogy már

Rabok

Iria: Ily János

Este tíz órakor, az előadás végén, pontosan ott ült a tenorista a fehér-abroszos asztal mellett a kis bolt-hajtásos, barnára füstölt öreg kocsmakülönszobájában. A falon a kakukok óra vidám fütyögéssel üdvözölte. A hazafias színyomatok, meg a 11-ik és 13-ik paragrafus írásmás képei meglevenedtek a falon a leghüségesebb törzsvendég jöttére. Gyűrött, széleskarimájú nagy fekete kalapját fölcsapta a fogásra, csapzott, borzas haját félresimította izzadt homlokáról, a szája szélén letörölte az ottmaradt festék nyomát, nagyot fújt a fáradságtól, csengő, érces hangja kisüvitett a söntés felé:

— Egy félliter rizlingit szódával, Brunéder bácsi!

Brunéder bácsi hozta a bort. Áhittattal tette le az aranylő, mosolygó italt a gyanus fehérségű abroszra.

— Mاما asz én Hermingám is od volt a színháznál!

— Igen? — horkant föl a tenorista és a szívére édes meleg bujt.

Már itt is volt az asszony. Ragyogón, fiatalosan, kipirultan. A szél kicsipte az arcát. Nevető kis gödröcskéje a bal ajakszeglete fölött mélyebbre árkolódott. Keztyübe bújtatott finom kis kezét odanyújtotta a tenoristának.

— Nagyon szép volt ma este! Gyönyörűen énekelt!

A tenorista szemében hálás melegség csillogott.

— Köszönöm! Elfáradtam! Tudja, nem csekély ezt az operát végig bírni! Hang kell ide, hang! . . .

A feje lebukott a mellére. A keze

a borospohár után nyult. Egy hajtásra kiitta a bort, Azután újra töltött. Színültig, szóda nélkül. Fenékgig hajtotta ezt is.

— Hang! — mondta újra és megint tölteni akart. Az asszony hófehér keze most már keztyütlennül, élő melegével odahullott a tenorista kezére.

— Ne! Ne igyon! . . . Nem engedem!

Az ajtóban megjelent Brunéder bácsi, a vendéglős. Már kezdtek szállingózni a különszoba későn érkező vendégei. Brunédernek a tekintete odasiklott a tenorista asztalára. Láta a két egymásra simuló kezét, a két egymásbakapcsolódó pillantást. Husz évvel volt fiatalabb nálánál az asszony, nagyon szerette a színházat, a művészeket, csak a pénzéért ment el feleségül Brunéderhez . . . és nagyon sajnálta a tenoristát.

— Nem! Nem engedem, hogy igya ezt a . . . nos, igen, ezt a komisz italt!

— Vasz, komisz ital? Aba szóvasz! — ordított fel az ajtóban Brunéder. — Asz én saját feleségem mond, hogy komisz asz enyim bor!

Vérmes arca vörösbe fult. A szeméi kidagadtak. A keze ügyébe került szék fölperdült a levegőbe. A hangja sirásba csukló haraggal böngött föl széles, domboru melléből:

— Már régen nézsek esz a jádék itt, evvel a sauspierrel! Jetzt iz má aber schon zu dumm die Geschicht!

A vendégek felugráltak az asztaloktól. Lefogták az öregot.

— Aber, Brunéder bácsi!

Az öreg bömbölt.

— Hinausz, tu Karnale . . . És te

is, te rongyos csirkefogó, tu . . . tu Kulissenbeiszter! . . . Hinausz mint a kettő!

A tenorista fölemelkedett az asztal mellől.

— Megyünk, Brunéder ur! . . . Nem szeretem a skandalumokat! . . . Asszonyom!

A kariát nyújtotta. Az asszony fázva, reszketve húzta föl a keztyűt. A kabátját összebbvonta a mellén. Kifelé indultak a vendéglőből, ki az ismeretlen, rájuk várakozó, tátongó, szomorú, hideg életbe.

Mikor künn voltak, a törzsvendégek összedugták a fejüket és róluk beszéltek.

— Már régen így megy ez! Az öreg, úgy látszik, végre észretért!

— Na ja! Nem csoda, husz évvel fiatalabb az asszony és hát hiába, csinos perszóna! Na, azt meg kell hagnyi!

Otthon, a tenorista kis fiútlenn hónaposszobájában, a férfi mellére bujt az asszony. A szeme könnybecsillanón menekült föl az arcára:

— Ugy-e, nem fogsz inni, ugy-e, jó lesz . . . szeretni fogsz? Nagyon, nagyon fogsz szeretni!

Meleget, védelmet keresőn bujt még szorosabban a férfi mellére az asszony. A tenorista karija ráfonódott az égő, remegő nőre:

— Igérem, igérem . . . hogy nem iszom többet! Egy kortyot sem! . . . Csak térted fogok élni!

Kacagtak, boldogok voltak és szabadok, nagyon szabadok . . . Kinevették az öreg Brunédert, mint ahogy a kalitkából kiszabadult madár nevet vissza a ház napsütötte pereméről a szabadság édes verőfényében, elhagyott börtönére.

Egy este a tenorista megállt a Brunéder-kocsmá söntésasztala előtt. A kalapját mélyen a szemére húzta. De a kocsmáros észrevette. Fölrántotta a kalapot az izzadt homlokról.

— Na, vaz isz, Herr Tenorist!

— Brunéder bácsi, ne haragudjon rám, . . . Csak egy pohár borra jöttem! . . . Nem tudok élni a bora nélkül!

— Vaz? Taz iz hald á Wein? Misga, három decit tisztán a művész urnag!

Másnap este megint ott volt, harmadnap megint. Most már minden nap odajárt. Borszaguan, csillogó szemmel jött haza. Az asszony ijedten, fázosan bujt el borgözös csökjaj elől. Az arcán lassan kialakult a boldogság pirosan tüzelő lámpása. Az ajka mellé két öreges, keserű ránc borult. Éhes is volt néha. Az utolsó rongyait adogatta el.

Egy este sirásbafulladás szedgette össze megmaradt rongyait, kimenekült az éjszakába, a lábai viték, sodorták, vissza, vissza . . . a börtönbe, az ifjusága meleggel, jóléttel, gazdagsággal, ékszerekkel, szép ruhákkal kibélelt börtöne falai közé.

Az öreg Brunéder fölemelte a vas-kos, puffadt kezére zuhanó asszonyt. A karija a belső szoba felé lendült.

— Ké hienem . . . und sém dich!

Az asszony másnap estére újra fölvette tisztára mosott karton ruháját a keményre vasalt kötény, a füleibe drága függőket rántotta, a tenorista pedig — most már egy sötét sarkában, ázott, piszkos asztal mellett — Egyik pohár . . . másik után.

Rabok voltak mind a ketten.

A német alkotmány sorsdöntő órái

A nacionalisták és kommunisták meggátolják a felhatalmazási törvényjavaslat tárgyalását

Berlinből jelentik: A felhatalmazási törvényjavaslat körüli parlamenti harc még mindig nem ért véget. A birodalmi gyűlés csütörtöki ülésének napirendjén a törvényjavaslat harmadik olvasása szerepelt. A birodalmi gyűlés a törvényjavaslatnak azt a részét, amely a kormányt rendeletek kibocsátására hatalmazta föl, névszerinti szavazásban 253 szavazattal 97 szavazat ellenében elfogadta. A javaslat ellen szavaztak a német nemzetiek, a néppárt, a bajor néppárt és a kommunisták. A javaslat második szakaszát, amely a törvénynek 1924 március 31-ikéig tartó hatályát állapítja meg, 306 szavazattal fogadták el, 64 ellenében.

A birodalmi gyűlés sorsa szombaton dől el, mert Stresemann birodalmi kancellárnak zsebében van a feloszlatási rendelet és a kancellár élni is fog a birodalmi elnök adta fölhatalmazással, ha nem sikerül a törvényjavaslat megszavazásához szükséges kétharmad többséget megszerezni.

Stresemann kancellár pénteken délelőtt fogadta a sajtó képviselőit és közölte velük, hogy újból összekötetésbe lépett Ebert birodalmi elnökkel, aki megismételte, hogy ha a birodalmi gyűlés a felhatalmazási törvényt nem fogadja el, úgy

minden habozás nélkül feloszlatja a parlamentet. Ha a javaslatot megszavazzák, úgy azt aláírás végett azonnal az elnök elé terjesztik a munkatörvényvel együtt, amely a nyolcórás munkanap vitás kérdését is rendezni fogja.

Ha a felhatalmazási törvényt leoszlatják, úgy a kancellárnak szabad keze lesz mindenben, amit a pillanatnyi helyzet megkövetel.

A franciák kapitulációs feltételei

Degoutte tábornok, a megszálló francia csapatok parancsnoka — mint Düsseldorfból jelentik — a német nagyiparosokkal való tárgyalások során ismertette Franciaország feltételeit. Ezek szerint minden hátralekös szénadó megfizetendő, az előlegek a francia bányabiztossággal megállapított módon beszolgáltatandók. A szénadó nagyságát a bányabiztosság állapítja meg; a lefoglalt szénkészletek a franciák birtokában maradnak, elszállításukról a német bányagazgatóságoknak kell gondoskodni. Minden bánya — jóvátételképpen — meghatározandó mennyiségű szenet tartozik leszállítani a francia hatóságoknak. A lefoglalás és elközbítés érvényét veszti. A megszállás költségeinek visszatérítését Németországnak kell vállalnia.

A bácskai katolikus egyházmegye megalakulása

Véget ért a szuboticei esperesi konferencia

A szuboticei apostoli adminisztratúrán szerdán és csütörtökön tartották meg az esperesi zsinatot, amelynek tárgysorozatát már korábban ismertettük és amely konferencián a szuboticei püspökség egyházmegyéje tulajdonképpen megalakult. Az értekezleten az egyházmegye tizenhat egyházmegyei konzultorja vett részt, akik a kanonokokat helyettesítik. Azokban az egyház - megyékben ugyanis, amelyekben még nincsen a káptalan felállítva, az új kánonjog szerint konzultorok helyettesítik a kanonokokat. A bácskai egyházmegyeiben azért nem lehetett még ezideig a káptalant felállítani, mert az egyházmegyei földek nagyrésze a határon túl van, a kalocsai érsekség területén.

A két napos konferencián Budanovics Lajos apostoli adminisztrátor elnökölt, a jegyzőkönyvet pedig Szekenderovics Antal egyházmegyei irodaigazgató vezette. A konferencián a következő egyházmegyei konzultorok vettek részt: Raics Balázs püspöki vikárius, Kujundzsics Illés provikárius, Márton Mátyás starakamizsai prépost-esperes, Bach János kanonok, bresztováci esperes, dr. Michler Ferenc molli apát-plébános, Hirka Ferenc pápai kamarás, főtanfelügyelő, Fátth Ferenc novisadi apát-esperes, Hegedüs Lénárd bajmoki, Agatics Boldizsár nemesmiliticsi, Würcz Pál karavukovói, Weinert Péter palánkai, Ketterer Mihály gakovói, Pös Lajos telecskai, Rakita László Priglevica—Szent—Iván-i esperesek, Futó Ferenc pasicevói és dr. Tumbas István vajszkai konzultor-plébánosok.

Az esperesi zsinat főcélja a bácskai egyházmegye önállósítása volt, különösen pedig a Kalocsától való elszakadás folytán az anyagi kérdések rendezése és az anyagi ügykezelés megszervezése.

A hitélet mélyítéséről Hegedüs Lénárd bajmoki esperes tartott előadást, rámutatva a hívek erkölcsi nevelésének nagy fontossá-

gára, továbbá arra, hogy milyen missziók létesítésére volna szükség. Ezután áttért a konferencia

a papnevelés

kérdésére, amit dr. Michler Ferenc molli apát-plébános referált. Javaslata szerint a kalocsai érsekségtől való elválás folytán szükséges az új szemináriumi alap létesítése. Beható megbeszélés után a konferencia elhatározta a szemináriumi alap létesítését és megjelölte annak forrásait.

Az esperesi kerületek beosztására

nézve az a terv merült fel, hogy az egyházmegyét újra fogják beosztani, azonban Agatics Boldizsár nemesmiliticsi esperes referátumában kifejtette, hogy nem tartja még ezt a kérdést döntésre érettnek, annak folytán a konferencia elhatározta, hogy egyelőre megmarad az egyházmegye eddigi tizenegy esperesi kerületre való beosztása.

Rátértek ezután

a hitközségi rendszer

tárgyalására. Fátth Ferenc novisadi apát-esperes javaslata értelmében a konferencia úgy döntött, hogy a plébániai, valamint kántori javadalmakat és — a szorosan vett templompénztárt kivéve — az egyház ingó és ingatlan vagyonát a hitközségeknek kell átadni kezelésre. Ezeket a hitközségeket már Budanovics Lajos apostoli adminisztrátor alapította és a konferencia úgy határozott, hogy a hitközségeket ott, ahol még nem alakultak meg, sürgősen fel kell állítani.

Az egyházmegyei alapok kérdéséről Kujundzsics Illés provikárius, a központi számvizsgáló hivatal vezetője referált. Az egyházmegye törzsvagyonát Kalocsán maradt és ezért kimondotta az értekezlet az egyházmegye szétválása folytán szükséges egyházmegyei törzsvagyon és külön segélyalapok felállítását. Elhatározták így többek

közt a papi nyugdíjalap létesítését is és ehhez a papság hajlandónak nyilatkozott önmegadóztatás révén továbbra is hozzájárulni, valamint az állam is kiltásba helyezte hatálos támogatását.

A pénzügyek

ügyéről Würcz Pál karavukovói esperes terjesztett be referátumot, amelynek alapján az értekezlet kimondotta, hogy a volt kalocsai érsekségnek amortizációs és rendes költségeinek sem tőkét, sem pedig kamatait nem küldik ezentul Kalocsára, hanem azok a bácskai egyházmegye tulajdonába mennek át és a szuboticei számvizsgáló hivatalhoz küldendők be.

Ezután Weinert Péter palánkai esperes referált

a patronátusok

kérdéséről, aminek alapján a konferencia elhatározta, hogy a patronusi köteleességek és terheket nem vállaló patronusokat per utján fogják kényszeríteni köteleességük teljesítésére. Ugyanezt határozták a fadeputatásokat nem teljesítő patronusokra nézve. Ez a határozat annál fontosabb, mert igen sok plébánia patronátusának kérdése nincs még rendezve és az állam, valamint a városok nagyrésze sem teljesítik patronusi köteleességüket.

Iskolaügyek

Az egyházi iskolák ügyéről Hirka Ferenc főtanfelügyelő referált, ki- nek részletes és nagy szaktudással előkészített beszámolója az egyik legértékesebb része volt a konferenciának. Az értekezlet hangsúlyozottan kimondotta, hogy semmi körülmények közt nem fog lemondani a felekezeti iskolák tulajdonjogáról és felhívja az egyes hitközségeket, hogy az iskolákra vonatkozó tulajdonjoguk elismerése ügyében a világi fórumok előtt bírót döntést provokáljon és az elvett iskolákért kártérítést követeljen.

Ezután

a kántorkérdés

ügyével foglalkoztak, ami nehéz problémája a szuboticei egyházkerületnek, mert területén nincs kántorkat képző preparandia. Ezért kimondták az egyházmegyei kántorvizsgáztató bizottság kinevezésének szükségességét.

A tárgysorozat utolsó pontja az

esperesi kerületek jelentése

volt. Az egyes kerületek információit felolvasták, amelyekből megállapították, hogy egyes bácskai községekben a hatóságok a katolikus hívőket a vasárnapi munkaszünet megszegésére kényszerítik, többek közt azzal is, hogy a lakosokat vasárnap délelőttre hivatalos ügyekben beidézik.

Az esperesi jelentések szerint az egyes kisebb bácskai községekben az erkölcsi állapotok nagyon meglazultak. A vendéglőkben, korszakokban mindkét nemzeli ifjuság megbotránkozott módon viselkedik és dorbézol. Az értekezlet elhatározta, hogy felkéri Bácsmegeye alispánját, utasítsa alantás hatóságait, hogy fordítsanak nagyobb gondot a vasárnapi munkaszünet kötelező betartására és az erkölcselenségek megfékezésére.

Az értekezlet csütörtökön a késő esti órákban ért véget

nem fizetnek rá a birtokra, a minisztert azonban megtévesztették. A sok milliós bevételek ugyanis főleg a hatalmas erdők kiirtásából származnak. Az erdőt részben bérbeadják úgy, hogy a bérlő a fákat kiirtatja, részben pedig az uradalom házilag termeli ki és az eladott fanyenyiségből szép jövedelmet mutat ki.

Az irtásokat is egészen rendszer- telenül végzik s ezeknek egyetlen eredménye, hogy pár évvel ezelőtti évszázados erdők helyén ma kopár sivatagok keletkeztek.

Szakértők véleménye szerint ezek az erdők hosszú évtizedek alatt sem pótolhatók az erdők helye s a föld is csak hosszú évek múlva tehető termővé. Hogy miből mutatnak majd ki két-három év múlva jövedelmet, az a jövő titka. A múltban legtehetőbb csak ritkítottak erdőket és a kiirtott földet rögtön utánültetéssel pótolták, rendes vadásztilalmat tartottak be, állandóan javításokat eszközöltek, mindez most ismeretlen fogalom.

A béljei birtokot viszi a csőd felé az, hogy az intézők között vége-hossza nincs a személyes harcoknak. Nemrég számoltunk be Pridics volt színész, jelenleg uradalmi főtitkár és Petronievics miniszteri kiküldött aférjáról, amelynek gyakran akad párja. Szokolovics igazgatóhelyettesre is panaszokadnak az alkalmazottak, hogy egészen indokolatlanul, öletszerűen ültet állásokba nem odaváló embereket.

Az egyre pusztuló béljei uradalom helyzetéről az ismerős szakemberek, a legteljesebb szkeptizmussal nyilatkoznak. A bajokon még a beogradai és zagrebi újságírók látogatása sem segíthet.

Albánok követték el a janinai gyilkosságot

Görögország az eljárás revízióját követeli

Római jelentés szerint — mint már megírtuk — a janinai gyilkosság ügyében a Népszövetség által kiküldött nemzetközi vizsgálóbizottság megállapította, hogy a határrendező delegáció olasz tagjai ellen a merényletet Wandias görög bandavezér bandája követte el. A banda tagjainak a nevét is ismerik, akiket azonban mindeddig nem sikerült kézrekeríteni.

Ezzel a római híradással szemben az athéni kormány is jelentést adott ki a görög hatóságok által folytatott vizsgálatról. Eszerint a görög hatóságok elfogták Memas albán bandavezért, aki bevallotta, hogy albánok ölték meg az olasz tiszteket. Ezt a vallomást több tanu is megerősítette. Azt is megállapították, hogy három albán komitácsi, akiket a gyilkossággal gyanúsítanak, az albán kormány fogságában van. A görög kormány most arra kérte a nagyköveti konferenciát, hogy tegye meg a szükséges lépéseket a gyilkosok kiszolgáltatása végett.

Hír szerint a kiderített adatok és kézzelfogható bizonyítékok alapján, amelyek a görög kormány és görög alattvalók ellen az olaszok részéről emelt vádakát megdöntik, Görögország kérni fogja a janinai ügy revízióját, valamint az olaszok által kicsikart ötvenmillió lira kártérítés és katonai költségek visszatérítését.

A nemzetközi felel a való- mazza, a fordulatot fog hogy Köz- nál is inkább, dését a A ártanak tartot- oldja ártanak tartot- tal hogy a g- got albánok követték volna el.

Erről

E. L. Y. O. D. D. Z. A. G. R. E. B.

3053 A legkiválóbb

jelenlegi borotvapenge

Vezérképviselet az S. H. S. Királyság részére

LYO D. D. ZAGREB

Amikor a kék szín zöld

Szallagcsokorral átkötött baranyai csendélet

Vörösmartról jelentik: Sulyos kellemetlensége támadt Kőszegi János vörösmarti legénynek abból, hogy mint hü és lelkes állampolgár, besorozása után elment a bálba, mint az S. H. S. királyság katonája s szokás szerint feltűzte a nemzeti szalagot kalapijára. Ezzel a szallagcsokorral kalapiján és kalapjával a fején táncolta végig a bálát jókedvűen, ahogy egy újonchoz illik. Abálat mégsem tudta zavartalanul végigtáncolni, mert az egyik ott tartózkodó csendőr feljelentette, hogy piros-fehér-zöld színű szalag van a kalapjára tűzve. Kőszegit letartóztatták, de később szabadonbocsátották, az eljárást azonban tovább folytatták ellene.

A nyomozás folyamán több tanu igazolta azt, hogy a szalag színe piros-fehér-kék volt. Kőszegi megmutatta a szalagot is, amely igazolta a tanuk állítását.

Lámpavilágnál is vizsgálták a vitás színű szalagot és akkor kiderült, hogy lámpatény mellett a kék szín zöldnek látszik. Erről Kőszegi természetesen nem tehet, a nyomozást mégis tovább folytatják ellene és annak befejezése után a szallagügyet átteszik az osijekai ügyészséghez.

Két milliárdos tőzsdécsalás Budapesten

Letartóztatták a csaló tőzsdébizományost

Budapestről jelentik: Mint röviden már jelentettük, Ernst József tőzsdébizományos fizetésképtelenséget jelentett be és ellene a főkapitányságra több feljelentés érkezett. Szerdán még úgy látszott, hogy Ernst hitelezőit ki tudja elégiteni, csütörtökön azonban könyveiből megállapítást nyert, hogy a cég passzívát meghaladják a két milliárdot, míg aktívája csupán 900 millió. A detektívek lakásán keresték a tőzsdébizományi cég vezetőjét, Ernst Józsefet, azonban kiderült, hogy megszökött. A román határon, Biharkeresztésnél sikerült feltartóztatni és visszahozni Budapestre.

Ernstnél megmozgása során 350 millió korona értékű idegen valutát találtak. Kiderült, hogy a valutákat a hozzá kosztba adott pénzekből vásárolta és vallomása során előadta, hogy a 350 millióval azért akart Romániába menni, hogy ott pénzt szerezhessen és visszatérve, fizetési kötelezettségeinek eleget tehessen. Ernst ellen Förster Nándor nyugalmazott miniszteri tanácsos tett feljelentést, 60 millió korona elsikkasztása miatt, Gidra Sándor kereskedő pedig 100 millió koronát követel rajta.

Csütörtök éjjel adták be ellene a legnagyobb kárösszegekről szóló feljelentést. Özvegy Klein Gyuláné tette meg a feljelentést, amelyben több mint egy milliárdot követel az Ernst-bankháztól az annak átadott értékpapírok fejében.

Ernst József a rendőrségen tett vallomásában elmondotta, hogy tőzsdéi spekulációnak az áldozata. A legutóbbi hosszban kontremenben mentés amikor a bessz bekövetkezett, hosszra jászott. Passzívát kétszázmillióra jelölte meg, aktívának összege pedig 900 millió. Kihallgatása után csütörtök este letartóztatták.

A nagybankok nem hajlandók Ernst érdekében közbejárni. Tőzsdéi körökben a nagybankok vonakodását, hogy a fizetésképtelenségeket rendezzék, azzal magyarázzák, hogy a bankok, amelyek rossz szemmel nézték már a múltban is, hogy minden kis bankház kosztipénzüzlettel foglalkozik, nem óhajtának se-

gédkezni nyújtani ahhoz, hogy a község továbbra is méltatlanokra pazarolja bizalmát.

Mint érdekességet kell felemlíteni, hogy Ernst közvetlenül a komün előtt még szerény bankhivatalnok volt, aki sok millió vagyonának alapját valutaszpekulációkkal vetette meg. Közvetlenül a kommunizmus bukása után, Ernst később, amikor üzletköre terjedni kezdett, valutárbizárral és dollár-üzletekkel foglalkozott. A piacon köztudomású módon, hogy Ernst vagyonának legnagyobb részét dolláron kereste. Később, amikor üzlete még nagyobb terjedelmet öltött, nagy irodát rendezett be a Szervita-téren és Bécsben is fiókot nyitott.

Lelkész és alezredes afférje

Elégtételt kapott a megsértett pap

A beogradi hadbírótság előtt kedden végre békésen elintéződött az a kinos affér, amely még 1921-ben a Bácska futballpályáján történt Szekenderovics Antal hitoktató és Putnikovics alezredes között. A Bácska-Hajduk mérkőzés alatt tudvalevően a sportszerető Szekenderovics püspöki titkár összetűzött Putnikovics alezredes sel, aki türelmetlenül rászólt a papra azért, mert a mérkőzés potyajegyes közönségét nem engedte — a játék befejeztével — a pályára tódulni. Az alezredes rövid szóváltás után sulyos sértést követett el Szekenderovics ellen, aki az inzultusra csak ennyit felelt:

— Alezredes ur, gratulálok ehhez a kulturához.

Az alezredes erőyes hangon fölszólitotta a megsértett papot, hogy vonja vissza kijelentését, amit Szekenderovics megtagadott azzal, hogy amit mondott, azt mindaddig fentartja, míg neki az alezredes elégtételt nem szolgáltat. Putnikovics erre arculította Szekenderovicsot, akit a további tettelegességtől a Bácska

Az Ernst József és Társa céggel egyidejűleg több más cég is fizetésképtelen lett. Több följelentés érkezett a Garay testvérek tőzsdébizományos cég ellen is. E följelentésekben a kárvallottak körülbelül egymilliárdnyi összeget követelnek. A följelentések alapján a cég két tulajdonosát, Rokszer Ernőt és Kálmán Zoltánt a főkapitányságon csütörtök délután őrizetbe helyezték.

Végül följelentés érkezett a Róth és társa bankcég ellen is. Ez a följelentés 500 milliót követel a bankcégtől. Minthogy azonban a cég tulajdonosai kijelentették, hogy ezt az ügyet a legsürgősebben rendezni fogják, a rendőrség az eljárást fölfüggesztette.

tagjai védelmezték meg.

A kinos affér után, amely a subotica közönséget mélyen fölháborította, a katonai parancsnokság elhelyezte az alezredes Suboticáról Skopljére s megindította ellene az eljárást.

Most volt az alezredes elleni tárgyalás a beogradi hadbírótság előtt. A tárgyalás előtt az alezredes védője interpellált Szekenderovicsnál, hogy gyakorolja a megbocsátás érényét s vonja vissza panaszát. Szekenderovics erre hajlandónak is mutatkozott, azonban azt kívánta, hogy a nyilvánosan elkövetett sértésért az alezredes nyilvánosan szolgáltasson elégtételt neki, — egyik suboticai szláv és magyar lapban kérjen bocsánatot tőle. Az alezredes erre hajlandónak is mutatkozott, a bocsánatkérő nyilatkozatot a tárgyaláson megfogalmazták s azt az alezredes alá is írta. Erre Szekenderovics visszavonta panaszát. Putnikovics az elégtétellel annyira meg volt elégedve, hogy védője útján adományt is adott a Bácska sportegyletnek.

Bethlen politikai ellenőrzéséről is tárgyal Benessel

Eckhardt Tibor leleplezése a fajvédők vacsoráján

Budapestről jelentik: A fajvédőtáborban, de a liberális ellenzéken is a legkülönbözőbb kommentárokkal kísérik hetek óta gróf Bethlen István tárgyalásait az utódállamok vezető politikusaival és általánosan elterjedt az a vélemény, hogy

Bethlen és Benes tárgyalásiban olyan kérdésekről is szó esett, amelyekről a hivatalosan kiadott kommunikék érthető okokból egyértelműen hallgatnak.

Az a kétségtelen titkolódzás, a mellyel a tárgyalások anyagát különösen magyar részről kezelik, a legváltozatosabb kombinációk elterjedésére adott alkalmat és még olyan hírek is napvilágot láttak legutóbb, hogy a magyar miniszterelnök kildetésbe helyezte Horthy Miklós kormányzó elejtését, akinek személye ellen azt a kifogást emelik az utódállamok politikusai, hogy ő a megtestesítője a háborus mentalitásnak Magyarországon. A fajvédő-sajtó felőlten híreimél egy fokkal komolyabbak Eckhardt Tibor nemzetgyűlési képviselőnek, Bethlen volt sajtófőnökének azok a kijelentései, amelyekben a fajvédők csütörtöki vacsoráján a miniszterelnök most folyó tárgyalásairól emlékezett meg és többek között a következőket jelentette ki:

— Felelősségem teljes tudatában kijelentem: konkrét információim vannak arra nézve, hogy a politikai ellenőrzés tekintetében tárgyalások folynak a miniszterelnök ur és a kis-antant képviselői között s a miniszterelnök ur a kis-antant-

nak ezeket a követeléseit nem utasította felháborodva vissza. Tudomásom van arról, hogy a Budapestre jövő népszövetségi bizottság éppen ezekről a kérdésekről tárgyal s van hivatva a kormánnyal megállapodásokat létesíteni. A mi felfogásunk, a melyet öt-hat hónappal ezelőtt Bethlen István is osztott, az, hogy hat-százmillió aranykoronért Magyarország függetlenségét áruba bocsátani nem érdemes. Ez a kormány sohasem léphet fel kellő eréllyel a határokon túl élő magyarok érdekében. Nincs végrehajtvva a trianoni békeszerződés egyik lényeges alkotórésze: a Millerand-féle kísérőlevél. A magyar kormány álláspontjának megváltozása az engedékenység politikája a kisantanttal szemben azt a helyzetet idézi elő, hogy pénzügyi létünk vagy nemlétünk állandóan az antant beavatkozási önkényének lesz kitéve.

Ugyanakkor, amikor Eckhardt ezeket a kijelentéseit megtette, Ugron Gábor, a pártonkívüli liberális ellenzék egyik vezetője az Erzsébetvárosi Kaszinóban tartott beszédében a következőket mondotta a politikai helyzetről:

— Az, hogy ellenzéki pozíciót feladjam, csak úgy képzelhető el, ha az én álláspontom érvényesül. Csakis ha ez a meggyőződésem diadalra jut, következhetik el az a momentum, hogy a tényleges kormányzat hatalomhoz közeljen. A mai napig nem látom elérkezettnek ezt a pillanatot. Kérem az önk bizalmát ebből a szempontból s kérem fogom akkor is, amikor a jövőben, esetleg

a közel jövőben fontos politikai elhatározásra fogom önköt kérni.

Ezzel én nem akarok megijósolni semmit, mert a politikában épp úgy elvetendő a jóslás, mint más téren. Azonban nekem az az érzésem, hogy az a virradás, amelyet nagyon régen várunk, már közeledik. Amikor szükség lesz ahhoz, hogy politikai meggyőződésem diadalra jusson, akkor fogom az önköt bizalmat kérni. Nehéz lesz ez a lépésem, de higgyék el, ezt a lépést is megteszem, hogy győzedelmeskedjek végre az igazság.

A politikai világnyelven azt jelentik Ugron szavai, hogy magasabb politikai érdekből — a fajvédők ezt úgy mondanák, hogy a kisantant kívánságára — Bethlen gróf kénytelen lesz kormányát liberális elemekkel felfrissíteni.

A jóvátételi bizottság

a magyar kölcsönről tárgyal

Enyhitik a kölcsönnyújtás feltételeit

Budapestről jelentik: A Magyar Hírlap beavatott diplomáciai forrásból vett értesülése szerint a párisi jóvátételi bizottság pénteken ülést tart, amelyen kizárólag a magyar kölcsön kérdésének megvitatásával foglalkozik. A bizottság határozottan revidiálni fogja a zálogjogok fölfüggesztésével kapcsolatba hozott első határozatát és valószínűleg magdévá teszi azt az álláspontot, amelyet a kérdés első tárgyalásakor az angol-olasz javaslat tartalmazott azzal a módosítással, melyet Bethlen-Benes genfi megbeszélései eredményeztek. A bizottság dönteni fog egyúttal a Magyarországnak nyújtandó külföldi kölcsön lebonyolításának módjairól és ezzel kapcsolatban megállapítja a pénzügyi ellenőrzés feltételeit, figyelembevéve természetesen a kisantant államok kívánságait is.

A magyar politikai körök számitanak arra, hogy a jóvátételi bizottság Magyarországra nézve előnyös megoldást fog találni, úgy, hogy a külföldi kölcsön az előterjesztett kívánságok alapján biztosítottak tekinthető.

Az idegfürész

A tiszti-főorvos tiltakozik az ellen, hogy gyártelepet létesítsenek a subotica közkörház szomszédságában

A subotica Vujkovics J. és Társa fakeskedő-cég már régebben kérvényt adott be a városi tanácshoz és ebben a beadványában azt kérte, hogy Zimonyi-uti telkén gőzfürészt létesíthessen. A cég beadványát a városi tanács véleményezésére áttette az iparhatósághoz, amely néhány héttel ezelőtt helyszíni szemlét tartott a kérdéses telken és nyomban megállapította, hogy a gőzfürészt a városi közkörház szomszédságában akarják Vujkovicsék felállítani. A hatósági bizottság orvos-tagja, dr. Csovics József közegészségügyi szempontból haladéktalanul tiltakozott az ellen, hogy a kórház mellett olyan zajos üzem felállítását, mint amilyen a gőzfürész, engedélyezzék, azonban az iparhatóság ennek ellenére megadta az engedélyt a gőzfürész-telep felállítására és üzembehelyezésére.

Az iparhatóság határozatára a városi tiszti főorvos megdöbbentést keltett és a Milutin dr. tiszti főorvos közegészségügyi szempontból kifogásolható és elleni tiltakozással fordult a városi tanácshoz és

felebbezésében a legelősebben tiltakozik az ellen, hogy a Vujkovics-féle gőzfűrészt a kórház szomszédságában települhessen, illetőleg hogy ehhez a városi tanács beleegyezését adja.

A tisztí főorvos a gőzfűrészt engedély ellen beadott felebbezéséről a következőket mondotta munkatársunknak:

— Lehetetlenség, hogy olyan intézet közvetlen szomszédságában, ahol betegeket ápolnak, ipartelep létesítésére adjon a város engedélyt. Nemcsak arról van szó, hogy a gyártelepek kéményeinek füstje megfertőzi a levegőt, ami a tüdőbetegség szempontjából rendkívül káros, hanem ebben az esetben speciálisan arról, hogy gőzfűrészt akarunk felállítani a kórház mellett, ahol súlyos betegek fekszenek, olyan betegek, akiknek éjjel-nappal csudra és nyugalomra van szükségük. Az a telek, ahol a gőzfűrészt fel akarják állítani, mindössze pár méterre van a kórháztól, pedig még ha jóval messzebb lenne, akkor sem járulhatna hozzá felállításának engedélyezéséhez a tisztí főorvosi hivatal, hiszen a gőzfűrészt tudvaleg nem éppen siri csudában és zajtalanul működik, hanem ellenkezőleg, lármát, zörögést, a gépei reggeltől-estig. A kórháznak, különösen pedig az ideg-osztálynak a betegek rendkívül károsan éreznék meg, ha a szomszédságában ilyen üzemet építené. Nagyon csodálom, hogy az iparhatóság engedélyt adott a szóbanforgó cégnek arra, hogy ezen a helyen gőzfűrészt állítsanak; a tisztí főorvosi hivatal a maga részéről sohasem fog ahhoz hozzájárulni, hogy ez a telep, ahol elsősorban a kórház betegeinek idegét fűrészelnek apró darabokra, valaha is felépüljön.

A tisztí főorvos nyilatkozata és a tanácshoz beadott felebbezése után előreláthatólag az idegfűrészt még sem fog felépülni a városi kórház szomszédságában, hanem valami alkalmasabb helyet keres majd a Vujkovics-cég arra, hogy gőzfűrészt telepét felállítsa.

Az angol munkáspárt

elintézi az utódállamok kisebbségi politikáját

Az angol parlament legnagyobb ellenzéki pártjának, a munkáspártnak öt tagu küldöttsége a napokban megérkezett Erdélybe, hogy tanulmányozza a kisebbségek helyzetét. A küldöttség vezetője: Euston és Riley képviselők, akik Kolozsváron az egyik magyar lap munkatársa előtt nyilatkoztak az erdélyi magyar kisebbség helyzetéről. Kifejtették, hogy az angol munkáspártnak melynek megbízásából járják most Erdélyt, az a véleménye, hogy a kisebbségi kérdés, különösen Középeurópában ma sokkal időszerűbb, mint valaha volt, amelynek belátható demokratikus rendezése nélkül az utódállamok konszolidációja és fejlődése ugyiszlóan lehetetlen. A kisebbségi probléma, amelynek megoldásával szorosan össze vannak kapcsolva az európai termelés döntő érdekei, nem rendszertani kérdés, nem belügyi probléma, de világpolitikai jelentőségű, amelyet csak nemzetközi alapon lehet egy elintézni, hogy az európai béke érdekeit szolgálja. Kiábrándítólag hat — mondották — hogy a szövetséges nagyhatalmak és az utódállamok között létrejött egyezmények, melyek a nemzeti kisebbségek politikai és vallási jogait biztosítják, nem tartják meg és egyet-éke bizonytalan, hogy a kérdés mikor kerül napirendre.

Kijelentették, hogy az angol munkáspárt nemzetközi döntőbíró felállítását támogatja, amelynek az lesz a feladata, hogy Középeurópának ezt a kérdését a kisebbségek teljes megvédését szolgálja meg, még pedig a nemzetközi és általános béke szel-

Ujabb terv a fiumei kérdés megoldására

Egységes vámterület a fiumei tengerparton

Rómából jelentik: A *Corriere D'Italia* legutóbbi számában a fiumei kérdés megoldására újabb tervet közöl, amelyet *Giardini* tábornok híveivel dolgozott ki. Ez a terv főleg Fiume kereskedelmi és közlekedésügyi politikájára vonatkozik.

A terv szerint Fiume területe az isztriai tengerparttól Ledinái, Ilosin szigetével együtt, hozzácsatolva Rab és Krk jugoszláv szigeteket, egységes vámterület volna olyformán, hogy az egész vámterület élvezné a fiumei szabaddikötő privilégiumát. Ily mó-

don Fiume területének a lakossága nyolcvanezer főre emelkednék. A lap szerint a tervet bemutatott Mussolininek, aki el is fogadta azt és megígérte, hogy közelebbről is megvizsgálja.

Triesztben az újabb terv híre nagy izgalmakat keltett, mert ha sikerül a megvalósítása, akkor Trieszt teljesen elveszítene kereskedelmi értékét.

A tervet az olasz kormány ennek ellenére szívesen valószínű meg, ezáltal Fiume szabadállamfeletti gazdasági uralmát megerősítene.

Lassan halad előre a lefegyverzés

Markovics Lázár ismertette a Népszövetség genfi konferenciájának munkáját

A népmese szerint van egy óriás hegy, amelyre minden száz évben rászáll egy kis madár, amely a csőrébe vesz egy parányi szikladarabot. Ma majd a száz évenként megjelenő kis madár elkoportja a hegyet, akkor lesz meg az államok közt — a lefegyverzés. Ezt az impressziót merítette mindenki abból az előadásból, amelyet *Markovics Lázár* dr. volt igazságügyminiszter, aki a Népszövetség genfi konferenciáján mint a S. H. S. delegáció tagja vett részt, pénteken tartott a sajtó képviselői előtt. *Markovics* beszámolt a delegáció működéséről s beszámolója során a következőket mondotta el:

— A Népszövetség negyedik évi kongresszusa nem ígérkezett érdekesnek. Az egyetlen fontosabb kérdés, amellyel már korábban is foglalkozott a Népszövetség, a lefegyverzés, helyesebben a fegyverkezés korlátozásának kérdése, mégis határozottabb, világosabb képet nyert az ez évi ülésszékén. A népszövetségi egyezmény 8. §-a írja elő a tagok fegyverkezéseinek korlátozását. A múlt évi ülésszék már el is készült egy előzetes tervvel, amelyet most a negyedik gyűlés elé kellett volna terjeszteni.

A lefegyverzés kérdésén kívül sok kisebb jelentőségű ügy mellett, főleg az albán-görög határmegállapító bizottság olasz vezetőjének Janinán történt meggyilkolása foglalkoztatta a népszövetséget és az emiatt keletkezett vita elintézésére, illetőleg a Népszövetség illetékesének vitássá tétele napirendre hozta magának a Népszövetségnek további fenntartásának kérdését is.

A harmadik kérdés, amely bennünket különösebben érdekelt a népszövetségi tanács nem állandó tagjainak megválasztása volt. Mint ismeretes, a tanácsnak négy állandó (angol, francia, olasz és japán) és hat, évenként választandó tagja van. A kisanant már a múlt évben állított jelöltet *Nincics* külügyminiszter személyében, azonban különböző egyenetlenségek miatt megválasztása nem sikerült. Ebben az esztendőben az egyenetlenségeket kiküszöbölték és a kisanant jelöltjét, *Benes* dr.-t beválasztották a tanács tagjai közé. Ha tudjuk, hogy a népszövetségi tanács állandóan permanenciában van és az készíti elő az évi közgyűlés anyagát, akkor *Benes* megválasztását kétségtelen nyereségnek kell tekintenünk.

A lefegyverzés kérdésével az ugynevezett III. bizottság foglalkozott, amely 45 kiküldötthől alakult meg. Ennek a bizottságnak tagja volt *Markovics Lázár* is. A bizottság minden nap ülést tartott és egy politikai, mint katonai szempontok szerint alaposan megtárgyalta a lefegyverzés problémáját.

Két irányzat állott egymással szemközt ebben a kérdésben. Az egyik irányzat radikálisan akarta megoldani oly módon, hogy minden állam köfelleze magát katonai és haditengerészeti kiadásainak percentuális csökkentésére, a konkrét javaslat szerint az első eszten-

dőben tíz százalékkal, a következő évben szintén és így tovább. Ezt az eszmét a közismerten pacifista államférfiak képviselték és főleg azok az államok, amelyek olyan területeken fekszenek, melyeket el szoktak kerülni a háborús megpróbáltatások. Az európai államok közül Norvégia, Svédország, Dánia és Hollandia, valamint a legtöbb délamerikai állam ezt a javaslatot pártolták.

A másik irányt a franciák és angolok egyetértően képviselték és ezzel az egyetértéssel el is érték, hogy a bizottság kielégítő eredménnyel fejezhette be működését. Ez az irányzat arra az álláspontra helyezkedett, hogy a fegyverkezés magában véve egyik államnak sem a célja, viszont egy állam védelmi kiadásai nem csökkenthetők, ha azokra az állam biztonsága okából szükség van. A fegyverkezés korlátozásának megkezdése előtt több garanciát kell teremteni arra nézve, hogy egyetlen államot se lehessen megtámadni és a lefegyverzést ezeknek a garanciáknak az arányában kell végrehajtani.

Pozitív eredményt tehát nem ért el a Népszövetség, bár kidolgoztak egy szerződést a kölcsönös védelemről, megtámadtatás esetére. Ez a szerződés minden szerződő államnak biztosítékot ad arra nézve, hogy megtámadtatás esetén a többi szerződő felek védelmére sietnek. Ez a szerződés megteremt az egyes államok számára a fegyverkezés korlátozásának a lehetőségét. Ezt az álláspontot a S. H. S. delegáció is magáévá tette és kijelentette, hogy hajlandó a fegyverkezés korlátozását keresztülvinni, amennyiben a kölcsönös védelemről szóló szerződés hatékony és közvetlen védelmet biztosít megtámadtatása esetén.

Evvél kapcsolatban felmerült az a kérdés is, hogy két vagy több államnak meg van-e a joga speciális védelmi szerződéseket kötni. Nagyon jellemző és fontos *Markovics* szerint, hogy Olaszország javaslatot tett annak megtiltására, mert az olasz delegáció véleménye szerint a speciális szerződések háborús veszélyt jelentenek és elegendő biztosíték az általános védelmi szerződés. Hogy Olaszországot milyen politikai okok késztették erre a magatartásra, arról *Markovics* nem volt hajlandó nyilatkozni. Japán ugyanezt az álláspontot képviselte, itt már megmondta *Markovics* azt is, hogy miért: Kína—Amerikai szövetséget akarta lehetetlenné tenni. Olaszország javaslatának mellőzése miatt az általános szavazásnál tartózkodott a szavazástól.

A két ellentétes álláspont alkalmas volt az összes résztvevő államok képviselőinek, hogy a maguk álláspontját kifejtessék, végül a francia-angol javaslat győzött. Ez egy általános védelem szerződés tervezet elfogadásában nyert kifejezést. Ezt az elfogadott tervezetet átadták az összes államoknak azzal, hogy visszállják meg és véleményüket terjesztik a legközelebbi népszövetségi ülés elé. A javaslat szerint minden államnak meg kell jelölnie, hogy milyen garancia-

kat nyújt a szerződés betartására és értékesíteni kell a népszövetség tanácsát, hogy mennyire tudja katonakiadásait csökkenteni. Ezeknek az adatoknak az alapján a népszövetségi tanács ki fogja dolgozni az általános lefegyverzés tervezetét.

Ezt a tervet újból kiadják tanulmányozásra az egyes államoknak. Amely nem fogja elfogadni, az kilép a védelmi szerződésből, aki elfogadja, az teljes jogu tag marad és a többi tagok teljes támogatására számíthat úgy katonai, mint a gazdasági és pénzügyi téren megtámadtatás esetén.

Ezenkívül még egy fontos új szerződést szavazott meg a III. bizottság. Ez arról szól, hogy a tagok a jövő évben nem emelik fel költségvetésük katonai kiadásait a folyó évhez képest. Ez a rezolúció sem kötelező erejű, de kétségtelen nagy haladást jelent a lefegyverzés útján.

Összegezve az eredményt, ugyan nagyon soványnak kell tekinteni, mégis a vélemények kicserélése folytán az egész kérdés jobb utra terelődött és már a jövő esztendőre nagyobb kilátásokkal bíztak.

Előadása végén még két problémára hívta fel *Markovics Lázár* a figyelmet. Az egyik az, hogy milyen nagy fontossága van annak, hogy az olasz-görög kérdést nyílt diplomáciai tárgyaláson intézzék el. Az illetékesek vitájában a népszövetségnek sikerült erkölcsi presztízst megmen-tenie.

A másik fontos esemény *Nincics* külügyminiszter megválasztása volt a pénzügyi bizottság elnökévé. *Nincics*nek nyugodt temperamentumával sikerült ennek a bizottságnak gyors és eredményes munkáját biztosítani. Itt a francia álláspont vereséget szenvedett, mert nem tudták keresztülvinni a népszövetségi kiadások nagyobb arányú redukálását.

Letartóztatott

földbirtokos

Befejezték a nyomozást a pancsevői adóhivatali sikkasztás ügyében

A minap pancsevői jelentés alapján megirtuk, hogy *Zsán Száva* földbirtokos, aki vagyonának nagyrészt elvesztette, összejártsza a pancsevői adóhivatal pénztárossával, az államkasszából hetvenötezer dinárt elsikkasztott. Az adóhivatal vezetője ellenőrzés alkalmával rájött a sikkasztásra, felelősségre vonta az adópénztárost, aki töredelmesen bevallotta, hogy *Zsán Száva* földbirtokos biztatására nyúlt az állam pénzéhez, aki megígérte neki, hogy a pénzt — egy jóljövödelmező üzlet lebonyolítása után — az utolsó fillérig visszaadja neki, míg mielőtt valaki rájönne az összeg eltulajdonítására.

Vallomása alapján *Zsán Száva* ellen is megindították a büntetőjogi eljárást, amelynek során — mint most Pancsevőről jelentik — kiderült, hogy a földbirtokos nemcsak ezt a hetvenötezer dinárt sikkasztotta el az adópénztárossal összejártsza az államkasszából, hanem közel egy millió háromszázezer dinárt, amelyből eddig csak fél millió térült meg.

A nyomozás befejeztével a vizsgálóbíró nem bocsájította szabadon a sikkasztó földbirtokost, hanem az adópénztárossal együtt elrendelte letartóztatásukat. A vizsgálóbíró végzése ellen a letartóztatottak felebbezéssel éltek a vádtanácshoz, sőt a felebbeviteli bírósághoz, de mindkét fórum jóváhagyta a vizsgálóbíró végzését. A két vádlott a pancsevői ügyészesség fogházában várja az ügy letárgyalását.

? HEGEDÜL ?

Moravetz zeneműkereskedés Timiseara (Románia) közel 500 kiválóított hegedűművet sorol fel. Kérje meg ma ingyen.

HIREK

— **A becskerekai Péter- király szoborbizottság ülése.** Becskerekéről jelentik: A Péter király szoborbizottság pénteken délután Raics Szeviszláv torontálmegyei alispán elnökletével ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy az emlékmű költségeire egy millió dinárt irányoznak elő. Az összeget társadalmi akcióval, gyűjtés útján fogják megszerezni. Szűkebbkörű bizottságot választottak a szoborpályázat tervezetének előkészítésére és elhatározták, hogy a pályázatban való részvételre a külföldön élő jugoszláv szobrászművészeket is fel fogják szólítani.

— **Vuk vajda emléke.** A Vuk-vajda-emlékbizottság közli, hogy a nemzeti, kulturális és jótékony egyesületek kiküldöttjei szombaton, október hó 13-án délután négy órakor a suboticei városháza kistanács-teremben ülést tartanak, amelyen az emlékmű javára rendezendő gyűjtésről tárgyalnak. Kérik az egyesületeket, hogy az ülésen képviseltesék magukat.

— **Tomics Jásó halálának évfordulója.** Noviszadról jelentik: Tomics Jásó költő halálának október 18-án lesz az évfordulója. Az évforduló napján ünnepélyes istentiszteletet fognak tartani a noviszadi görög keleti templomban.

— **Coolidge elnök fogadta Cuno volt német kancellárt.** Coolidge elnök — mint Washingtonból jelentik — fogadta Cuno volt kancellárt, aki kijelentette, hogy véglegesen visszavonult a politikától.

— **Az elbocsátott bunyevác tisztviselők megfélembhez a fegyelmi választmány határozatát.** A választások előtt felfüggesztett hét bunyevác suboticei városi tisztviselőnek a közigazgatási bizottság fegyelmi választmánya által állásából való elbocsátása a suboticei bunyevác-sokác-pártban nagy izgalmat keltett. Az elbocsátott tisztviselők értesülésünk szerint meg fogják felelembhez a fegyelmi bizottság döntését és felelembezésükben rá akarnak mutatni arra, hogy az elbocsátásuknak előzményei nem tekinthető kizárólag a hivatali fegyelem megsértésének, hanem abba politikai momentumok is erősen közre játszottak.

— **Szláv tanítóknak nem kell vizsgázniok.** A magyar tanítóknak tudvalevőleg vizsgát kell tenniük szláv nyelven a nemzeti tantárgyakból. Nemrégiben rendelet jelent meg, hogy azoknak a szláv nemzetiségű tanítóknak, akik nem szerb tanítóképzőt végeztek, szintén le kell tenniük ezt a vizsgát. A rendelet híre a szláv tanítók között érthetetlenül nagy izgalmat keltett, ami annál meglepőbb, mert a szláv tanítókról fel lehet tételezni, hogy könnyen le tudják tenni azt a vizsgát, amit a magyar tanítóknak is le kell tenniük. A szláv tanítók azonban mozgalmat indítottak, hogy a vizsgát engedjék el nekik. A mozgalmnak sikere is volt, a mennyiben a közoktatásügyi miniszter visszavonta szláv tanítók vizsgájára vonatkozóan kiadott rendeletét. Remélhető, hogy a vizsgázató tanügyi hatóságok, akik most már látják, hogy az államnyelvet hiba nélkül beszélő szláv nemzetiségű tanítóknak is okuk van tartani az ilyen vizsgától, a magyar tanítókkal szemben is tesznek némi könnyítéseket.

— **Időjárás.** A budapesti meteorológiai intézet jelentése: Egyelőre enyhe és tulnyomóan száraz idő várható.

— **Földmíveléskola Versecen.** Versecről jelentik, hogy a földmíveléskola igazgatója, Versecen földmíveléskola igazgatója, Versecen földmíveléskola igazgatója állít fel és kéri, hogy a város adion épületet és megfelelő telket az iskola céljaira.

— **Készül a munició.** Bécsből jelentik: Az Ausztriában lévő enzesfeldi és hirtenbergi municiógyárak az S. H. S. királyság, Románia és Lengyelország részére nagymennyiségű municiót gyártanak. A municiószállítmányok kifizetését az osztrák gyárakkal szemben a francia kormány garantálta.

— **A Vajdaság egészségügye.** A Bácsmegeyi Napló munkatársa pénteken felkereste a novisadi egészségügyi főnököt, aki a Vajdaságban ujabban előforduló betegségekről és járványokról a következőket jelentette ki: A Vajdaságban ujabban a vörheny és tifusz járványok léptek fel a szokottnál nagyobb mértékben. A hasihagymáz, diftéria, dizentéria, malária és más természetű betegségek csak elenyészően csekély számban fordulnak elő. A közegészségügy állapota a Vajdaságban kielégítő és a máskor oly veszedelmes járványokat, pusztító betegségeket sikerült elfojtani. Hogy a ragályok terjedését még határozottabban megakadályozzák, most a falukban vándor propaganda-előadásokat tervezünk.

— **Felboncolták a pádai gyilkosság áldozatának holttestét.** Becskerekéről jelentik: A novipadejen csütörtökön meggyilkolt Salgó Péter géplakatos holttestét pénteken felboncolták és megállapították, hogy a halált két, súlyos tárgytól származó ütés okozta. A nyomozás kiderítette, hogy a gyilkosok lakásának udvarán ütötték agyon Salgót és azután a kutba dobták. A gyilkosok áldozatuknak huszezer dinár készpénzt elrabolták. A tetteseket nyomozzák.

— **Mágnás Miska — vasárnap délután.** A suboticei közönség nagy várakozással tekint a Katolikus Legényegylet műkedvelői gárdájának az új szezonban való szereplése elé. A szezonnyitást, mint megirtuk, Mágnás Miska előadásával kezdődik, amelynek tavalyi nagy sikere még emlékezetes. Mágnás Miska a nagy érdeklődésre való tekintettel szombaton és vasárnap este, valamint vasárnap délután is színre kerül.

— **Házasság.** Vasiljevič Milán a beogradi Jadranska Banka diszponense — Vasiljevič Ljuba dr. suboticei államügyész fivére — vasárnap, október hó 14-én tartja esküvőjét Beogradban Selakovics Katica urleánnyal.

— **A dobvoljácoktól visszavett földek.** Srbska-Crnaja bánati községből egy negyven tagú dobvoljác küldöttség kereste fel Nincsic külföldi minisztert, aki a kerület képviselője és védelmet kértek a becskerekai agrárhivatal ellenük irányuló rendelete ellen. A községben letelepedett dobvoljácok annak idején az agrárreform révén fejenként négy-nyolc hold földet kaptak a Csekonics-uradalomból. Most a becskerekai agrárhivatal az agrárhivatalain szórárhivatal az agrárminisztérium rendeletére valószínűleg azért, mert az új tulajdonosok a földet nem művelték, fejenként két-két hold földet visszavett a dobvoljácoktól. Nincsic miniszter nyomban interveniált választói érdekében az agrárminisztériumnál.

— **A sombori képkiallítás.** A legújabb magyar mesterek képeiből összeállított képkiallítás iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg. A város művészetet szerető közönsége nagy számban keresi fel a Lloyd helyiségben nagy izléssel megrendezett reprezentatív tárlatot, amelyen Kézdi Kovács, Pap, Olgvai, Magyar, Mannheim és egyéb nagyevű magyar művészek legjobb képeikkel szerepelnek. A kiállítás még két napig lesz csak nyitva és a nagy érdeklődésre való tekintettel a kiállítás rendezőse mélyen leszállított áron adja el a kiállított képeket, amelyek ugyszólván egytől-egyig muzeális értékűek.

— **Szarajevóba helyezik a Szuboticei jogi fakultást?** Beogradból jelentik: A suboticei jogi fakultás hallgatóinak egy része mozgalmat indított az iránt, hogy a fakultást helyezték el Subotícáról. A Preporod értesülése szerint a közoktatásügyi minisztériumban a mozgalom alapján foglalkoznak azzal a tervvel, hogy a fakultást Sarajevóba helyezték. Mielőtt azonban ez megtörténne, meghallgatják a fakultás hallgatóinak a véleményét is. A fakultás hallgatóinak zöme az áthelyezési terv ellen van. Állásfoglalásukat többek közt azzal is indokolják, hogy Subotícán olcsóbb a megélhetés és az egyetemi hallgatók inkább tudnak foglalkozást találni, mint Sarajevóban.

— **Házutatást tartottak a Radicspárt egyik hivatalos helyiségében.** Zagrebból jelentik: Csütörtökön éjjel a Radics-párt ugynevezett Parasztotthonban a zagrebi államügyészség rendeletére házutatást tartottak. A házutatás alkalmával átvizsgálták a párt szervezetének üzleti könyveit. A házutatásnál jelen volt dr. Macsek képviselő, a Radics-párt alelnöke is. A blokk körében ez az eljárás nagy izgatottságot keltett és tiltakozást jelentettek be miatta a királyi helytartónál is.

— **Halálra ítélték Dato spanyol miniszterelnök gyilkosát.** Madridból jelentik: Matino Nacolait, Dato volt miniszterelnök gyilkosát a madridi főtörvényszék halálra ítélte. A bűnpör többi vádlottait felmentették.

— **Elhalasztották a német és osztrák kancellár találkozását.** Bécsből jelentik: Stresemann német és Seydel osztrák kancellár találkozását a német belpolitikai események miatt egyelőre elhalasztották. A két kancellár Bregenzben fog találkozni.

— **A műértő közönség fotografusa Reményi fotóművész.** Rudičeva ulica 4.

Felhívjuk az utazóközönséget, hogy akik külföldről érkeznek és utleveleiket a vasuti rendőrségnél hagyják, minél előbb jelentkezzenek Városháza, II. emelet 116 alatt. A rendőrség.

— **A Bácska—Szand vasárnapi bajnoki mérkőzésére jegyek elővételben kaphatók mérsékelt mennyiségben a Löwy-féle trafikban (Városi székház).**

SPORT

— **A vasárnapi futball Derby.** A Bácska-Sand mérkőzés előkészületei lázasan folynak. Mint értesülünk a Sand vezetősége új csatársorral kísérletezik, mert a legutóbbi bajnoki mérközéseken a csapat csatársora egyáltalán nem váltotta be a hozzá-fűzött reményeket. A belső-trió részben rosszul kombinál a mezőnyben, részben olyan tehetetlen a kapu előtt, hogy eredményes játékot egyáltalán nem várhat tőle az egyesület vezetősége, amely okulva a tapasztalatokon, erélyes, gólrá-játszó támadásokkal akarja a küzdelmet felvenni. Egyelőre az a helyzet, hogy a klub tartalékgárdájában nem igen találunk megfelelő játékost, akikkel pótolhatnák a leváltásra kiszemelt embereket. Az ifjusági csapatból azok, akiknek tudása megérdemelné, hogy az első csapatba előrukkoljanak, akik a legbátrabb játékkal sem igen tudnának a masszív Bácska védelemmel szemben boldogulni. A győzelemre ilyenformán a Bácskának ugyszólván holtbiztos esélyei vannak, amelynek csupán a kipróbált jól működő Sand védelem fog nehezé munkát adni. A mi számításunk szerint a Bácska 2—3 góllal nyeri meg a mérkőzést, amely annak ellenére, hogy az ellenfelek nem veszik fel egyenlő erővel a küzdelmet, érdekesnek és nívónak ígérkezik. A mérkőzés, mint már megirtuk, a Sand pályán délután három órakor kezdődik.

TŐZSDE

Novisadi terménytőzsde, október 12. Az irányzat tartott, egyebekben változatlan. Összesen 108 vagon áru — legnagyobb részt tengeri, — került eladásra. Buza 350 dmár, ótengeri 250 dinár, csöves tengeri 145 dinár, száritott tengeri 260 dinár, január-április 215 dinár, január-májusi 220 dinár, március-április 260 dinár. Liszt 0-ás 575 dinár, 6-os 370 dinár. Árpa 66—67 kg.-os 277 dinár.

Beograd, október 12. Zárlat: Berlin 0.07—0.05, Budapest 0.55—0.50, Newyork 86.25—86, Milano 393.50—393, Prága 259—258, Bécs 0.1213—0.1211, Amsterdam 34.50—33.75, Brüsszel 450—440, Szófia 135—130, Bukarest 40.75—40.25, London 393—392.50, Páris 530—528, Genf 15.46—15.43.

Zürich, október 12. Zárlat: Newyork 558 (558), London 25.50 (25.45), Páris 33.95 (33.70), Milano 25.40 (25.40), Prága 16.70 (16.7250), Budapest 0.030750 (0.030750), Beograd 6.55 (6.55), Bukarest 2.5750 (2.60), Szófia 5.45 (5.45), Varsó 0.006 (0.005), Bécs 0.007860 (0.007860).

Budapest, október 12. A devizaközpont hivatalos árfolyamai: Beograd—Dinár 227—245, Páris 1170—1230, Frank 1185—1215, Newyork 19200—20400, Dollár 19400—20600, London—Angol font 88000—92400, Milano 886—940, Lira 895—950.

Értéktőzsde. A tőzsde üzletelen. Az árfolyamok tartottak. Az irányzat lanyha. A közpénz ötven százalékkal olcsóbbodott. A tőzsdén nagy fizetésképtelenségek miatt a spekuláció rendkívül tartózkodó. Az árutőzsde üzletelen. Tőzsdezárlat (ezer koronákban): Magyar Hitel 685, Osztrák Hitel 132, Salgó 560, Rima 130, Délvasút 118, Államvasút 385, Kohó 775, Atlantika 74, Ganz-Danubius 5025, Kőszén 2640, Papír 50, Nasci 2150, Szlavónia 86, Földhitelbank 330, Viktória 366, Kereskedelmi Hitel 26, Pest Magyar Kereskedelmi Bank 1150, Beocsini 1025, Urikányi 1180, Láng 165, Lipták 38, Schlick 113, Brassói 525, Zabolai 135, Baróti 20, Cukoripar 3350, Temesi szesz 74, Hungária Műtrágya 205, Olasz Bank Angol-Magyar Bank 113, Leszámitoló 95.

Volt hadifoglyok!!!

Megjelent a legszabb orosz dal, amely lépten nyomon kísért benneteket nagy Oroszországban. Címe:

BAJKÁL (Szbériai emlék)

Vegyétek és terjesszék!

Moravetz kiadás

Mindenütt kapható! 7344

Hangverseny a Városi-kávéházban. Minden vasár- és ünnepnap délután oszonnahangverseny 5 órai kezdettel.

Foto-szalon, Vig, Subotica (Nador-kávéház fölött) készít fényképeket a legmodernebb és legművészibb kivitelben.

ISROBARKÖNYVER

szerb, horvát, magyar nyelven, isko'ai füzetek, író- és rajzszerek előírás szerinti minőségben legolcsóbb árban kapható: 00000000

VIG

könyvkereskedésben, Subotícán, Főté

NYILTÉR.

Broj Dn. 1767/1923.

Dražbena objava.

Potpisani kr. sudski izvršilac na osnovu §. 101. zak. čl. LX. iz 1881. god. objavljuje, da će usljed odluke broj Gl. 1767/922. kr. sreskog suda u Apatinu a na korist ovršio Ernesta Herman u Subotici zastupan po advokati dr. Imre György u Subotici protiv ovršenika u Sontiradi namiranje tražbina od 841 Din. i p. g. prodati na javnoj dražbi pokretnine opisane u zapisniku plenitbe na br. Gn. 1767/1923. i procenjene na 675 metara robe.

Dražba će se držati dana 29. oktobra 1923. god. pre podne 9 časova opšt. Sonta.

Kupac je dužan odmah izplatiti cenu i preuzeti kupljenju stvar §§. 107. i 108. zak. čl. LX. iz 1881. god. U Apatinu dana 5. oktobra 1923. god.

Imre Mesterhazi
kr. sudski izvršitelj.

7790

Pero Kolić — Komolac

(Dubrovnik mellett) cég palackborai:

EPIDaurus
PERLA DUBROVAČKA
KABINET-RIZLING
DALMATINSKI BORDEAUX

Kaphatók a subotici raktárból:

Lepedat & Jovanović

cégnél Subotica

7667

Kizárólagos képviselők a Vojvodina területére

Reszelővágó műhely

Használt reszelők ujravágása a legmodernebb német gépekkel

Gjuro Hehn i Drug

OSIJEK I. Beogradska u. 21. — Telefon 576

Elvállal ujravágásra használt reszelőket és fűrészeket, melyeket a legrövidebb időn belül felelősség mellett kijavít, úgy hogy azok

az új reszelőket teljesen pótolják

Az üzem technikai vezetése 30 éves gyakorlattal rendelkező szakemberek kezében van, ami a kifogástalan kiszolgálást garantálja

Szigoruan szolid munka és szabott árak!

Árjegyzék kívánatra bérmentve 1869

WEITZENFELD és TÁRSA

Táviratcím: KENDERIPAR. SUBOTICA Iroda: VÁROSI BÉRPALOTA.

Telep: Sentaí put. Telefon: 190. Alapítva: 1902.

Ponyvaeladás és kölcsönzés. Ajánl: lópokrókat, tűzoltó- és kerti tömlőket, új lisztes, gabonás, gyapju-, toll-, komló- és szalmazsákokat, matrác- és rolettaszöveteket jutából és lomból, továbbá mindennemű házivásznat stb.

KÁRPITOSKELLÉKEK NAGY VÁLASZTÉKA!

KÁTRÁNYFEDŐLEMEZ KÁTRÁNY KARBOLINEUM

FACEMENT és minden egyéb építési anyagot ajánl:

„GRADIVO“ ZAGREB

Bogovičeva ul. 3. — Telefon 5-55.

BÜKKHASÁBFA APRITOTT TŰZIFA

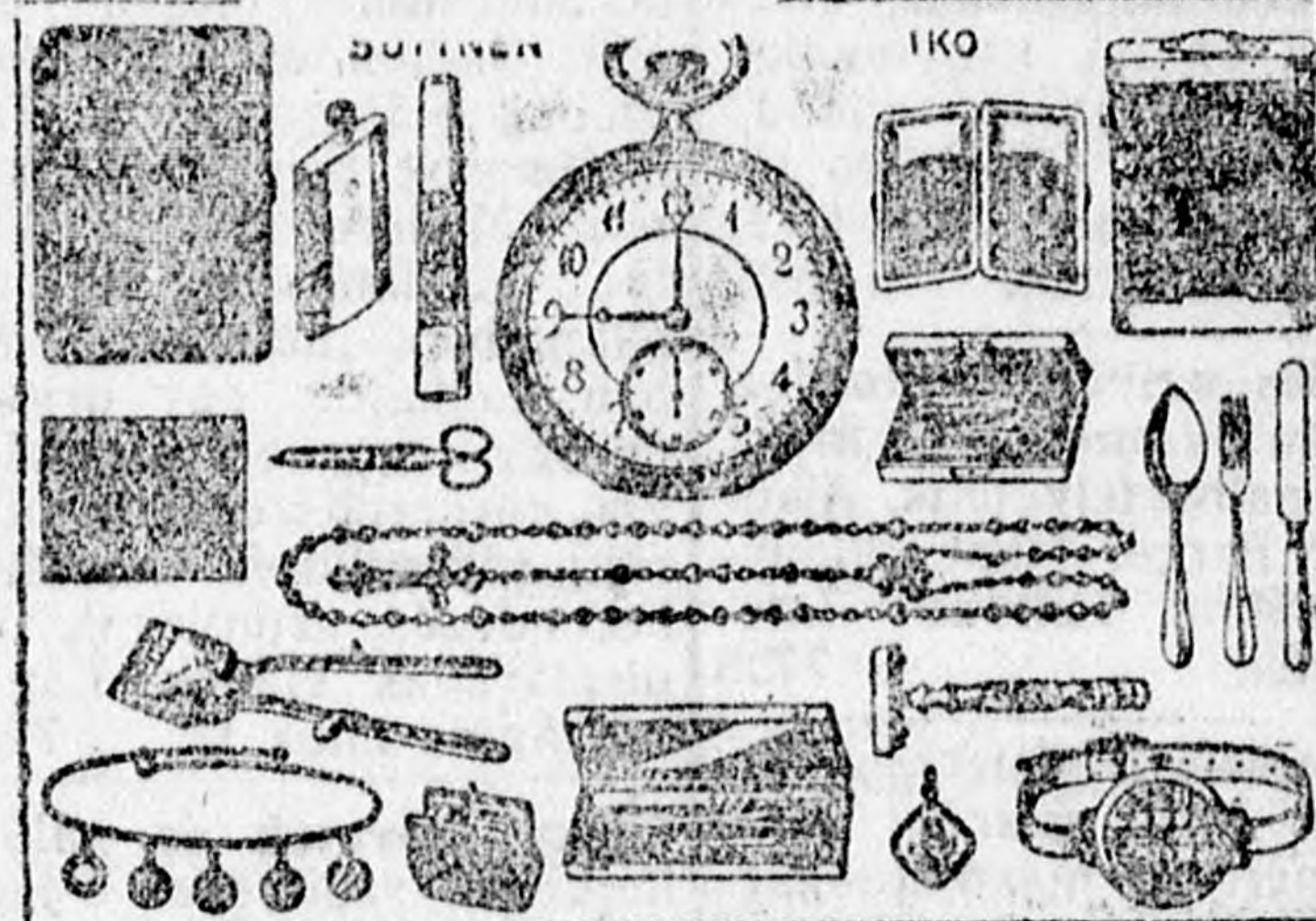
minden mennyiségben házhoz szállítva legolcsóbb árban kapható

Halász és Társa Subotica

Senčanski put 19. (Kalória fatelep.) Telefon: 5-12.

JÓ CIPŐ csak a SUTTNER CIPŐ

felülmúlhatatlanul tartós és szép formájú férficipők erős, finom bőrből. Elegáns és modern női- és leánycipők, jó és kényelmes félcipők és szandálok. Dus választék ingekben, nadrágtartókban, sportsapkákban Mindezt megtalálhatja Suttner gazdagon illusztrá

diszárjegyzékében, amelyben mindennemű evőeszközöket, ollókat, zsebkéseket, cigaretta és dohányszelencéket, beretváló készülékeket, öngyújtókat, láncokat, keresztelő érmekeket és minden egyebet megtalál amire ajándékoknak vagy saját magának szüksége lehet. Azonkívül Feller V. Jenő stubica-donjai gyógyszerész híres Elsa-készítményei is hozzácsomagolhatók a vervek nagyobb kényelmére. Kérje a nagy képes árjegyzéket, amelyért csak 2 dinár portót kell erre a címre küldenie:

H. SUTTNER Ljubljana 976.
széki dési áruháza (Slovénija).

GYAPJUFELDOLGOZÓ IPARVÁLLALAT

jól bevezetett, mely áll fonoda, kötőde, kendő és perzsaszőnyeg készítéséből, más vállalkozás miatt **JUTÁNYOSAN ELADÓ.**

Érdeklődéseket továbbit „Schmelka“ hirdetőiroda Novisad, Fatoski put 2.

Zsuljevits Tivadar szücsműhelye

Subotica, Sokolska ulica 15. szám

Elvállal mindennemű szűrcmemunkát Pontos kiszolgálás! Szolid árak!

Vásárolunk 1 literes üveget

darabonként 5 dinárért minden mennyiségben **Mucsy és Társa** Paje Kujundžića ulica 34. szám. 7791

Aksentijević és Fixmann Beograd

hirlapterjesztő és hirdető vállalat Telefon 22-22. Skopljanska 18. Postafiók 176.

Folyószámla a Prágai Hitelbank beogradi fiókjánál.

HITELESITENEK:

az illetékes miniszteriumokban okmányokat, különösen argentinai utlevél ügyekben. Argentinai utlevelek megszerzése, az összes okmányokkal és vízummal. — Levelezés: szerb, horvát, magyar, német, angol, olasz és francia nyelven.

Asztalos mestereknek azonnal szállíthatók minden mennyiségű külföldi nemes **FURNIERT** ugyazintén blindefurniert, sombori raktárból

Spitzer Herman Sombor
Raktár: Karagyorgye ulica broj 8. — Telefon: 2-79. Lakás: Florianova ulica broj 5. — Telefon 2-28.

Vas- és fémöntvényeket gyárt, nikkelez és galvanizál: **KRAUSZ** VELIKI-BESKEREK, a törvényszéki palota mellett. TELEFON SZÁM 329.

Megvételre keresünk egy 30 HP lehetőleg **Compound gőzgépet** Ajánlatokat **BOHN** Testvérek Velika-Kikinda címre kéretnék.

Cilinder-, gép-, padló-, opta- del-, turbina-, dinamó stb. **OLAJAK** legelőnyösebben minden mennyiségben beszerezhető **Danilo Gergurov i Sin** Sombor Telefon 115. Alapítva 1921.

Lehetőleg románul tudó **Orvost keresek** gazdag bánati községbe, ki S. H. S. állampolgár és jogosított S. H. S. területen rendelni. Cím a kiadóban. 7769

Rum és Likör Schimmel, Faintl és Pick (Lackner) drogéria Subotica 7310

Az összes hajlított bu- torok en-gros raktára.

Hemler Péter utóda Novisad Saffarikova ulica (evange- likus templommal szemben)

ÉPÍTŐMÉSZ BEREMENDI elsörendű, fával égetett kőből, saját égetésű hó- feker meszet és **BECSINI**

portlandcementet vagon- tételekben, kisebb meny- nyiségűnél az építéshez szállítva, a legolcsóbban ajánl

SIPOS SÁNDOR méztermelő Subotica, I. So- kolska ulica 2-6. Telefon 868

Bácsmegyei Napló fiókkiadóhivatala **Veliki-Beskeroken** a főpostával szemben **LÉVAY NÁNDORNÉ** üzletében van. A fiókkiadóhivatal felvesz hirdetéseket előfizetéseket és minden a lapra vonatkozó reklamációkat.

SZABADOS HENTESNÉL ZSIRT HUST SZALONNÁT olcsóbban szerzheti be mint a piacon. Üzlet: Városházában, zenedével szemben (volt hatásági háuszék.) Tanoncok felvétetnek.

okt. 11-től
csütörtöktől-
okt. 14-ig
vasárnapig

Lifka

ARCUBASEV híres regénye után

SANIN

dráma 5 fölvonásban.
Főszerepben: Lya Mara.

FOGLALKOZÁS

Ügyes varrónők felvétetnek »Csapó« női divatszalonban, Subotica. 7787

Cipőtűző és ragasztó azonnalra felvétetik Polgárnál. I. Trenkova ulica 9. 7804

Lakatosnanc fizetéssel felvétetik Franciskovič Gusztáv lakatos- és vasbutorkészítő műhelyébe, a vasutállomással szemben. 7783

Ügyes borbélysegéd azonnal felvétetik teljes ellátással. Bajski put, Hornolz

Jó házból tanulóleányokat felvesz Hős Imréné kalapszalona Subotica, Park Kralja Petra 9, Vermesház 7789

Fogtechnikus, elsőrendűen képzett, november elsejére, esetleg azonnalra, kerestetik. Szerb nyelvismerttel előnyben részesül. Dentist Schäffer, Subotica. 7752

Rövidárú nagykereskedés részére, Bácska-Bánátban jól bevezetett, megbízható, komoly utazók; helyben jól bevezetett, megbízható helyi ügynökök, férfi vagy nő; fiatal segédek, férfi vagy nő; kifizetői vagy leányok felvétetnek. Cím a kiadóban. 7785

Cipésmunkásokat és egy tűzőnőt jó fizetéssel azonnalra felveszek. Takács Mihály cipésmester, Sava Tökői ulica 7807

Boltiszolga azonnalra felvétetik. Stern Adolf varrógépraktár. 7784

Varrónők felvétetnek Beck Jenő kötszövönél, Pašičeva ulica 8. Gőzfürdő mellett. 7653

Bejárónőt, lehetőleg fiatal leányt, felveszünk. Interreklam, Zrinjski trg 2. 7812

Házvezetőnő, ki jól főz tartós otthoni anyai családnál Staribecsen. Ajánlatokat »Allandó« jellegre a kiadóhivatal továbbít. 7707

Keresek 30 munkást egybeszabott cipőre fizetek 100-120 koronát Andrasina Félix II. Massarikova u. 16

Vaskereskedő tanonc és kifizető fiú felvétetik. Ugyanott elegánsan berendezett butorozott szoba kerestetik. Medjanski i Drug Subotica. 7741

Olasz tanárnő órákat ad Berlitz szerint. Cím a kiadóban. 7703

Gyermekleányt, horvát, német nyelvtudással keresek 4 éves leányomhoz, aki a házi munkában is segítené. Cím a kiadóban.

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetűs és címző kétzeresen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Állatkerekek az apróhirdetési díj felét fizetik. Előfizetési díj havonként 45 din., negyedévre 135 din. Kérdezőkódokhoz válaszbélyeg melléklendő.

Kocsis, szorgalmas, józan, felvétetik Béliparban, Halasi-uton. 7749

Mérlegképes könyvelő, 31 éves nő, önálló magyar-német levelező, hosszabb kendergyári- és malmgyakorlattal, üzembeszúrtetés végeit másutt keres állást. Csakis állandó alkalmazásra ref. éktál. Szíves megkeresést »Könyvelő« jelleg alatt a kiadóba kér. 7770

Magyar tanítónőt keresek, szerb és német nyelvtudással, 9 éves fiamhoz, kit a negyedik elemre oktatna. Ajánlatot Fernbach Jánosné Stara-Moravica, Ujmajor. 7749

Kézimunkaüzletet nyitottam és fekvőnemű varrodát. Mindenféle díszszűrt előrajzolat vállalkozó Cecília Szmoljan Agina-utca 4. szám. 7780

Szabómunkásokat, elsőrendű önálló nagymunkásokat felveszünk allandó műhelybeni foglalkoztatásra. Kramer Antal és Társa Subotica. 7662

Gépezet szivógázmotorhoz, ki lakatos munkához is ért, azonnalra felvétetik. Ajánlatok Berger Jakab villanymalmához Subotica intézendők. 7758

Kerestetik megfelelő gyakorlatlalt bíró uralgási inas. Bizonyítvány másolatokkal felszerelt ajánlatok olyanok részéről kik szerbül is tudnak Vlastelinstvo Dalj címre intézendők. 7730

Ügyes mindenestől, ki a főzéshez is ért, azonnali belépésre keresek. Cím a kiadóban. 7721

Szerb-magyar gyors- és gépiró férfi vagy nő felvétetik azonnali belépéssel. Ajánlatokat »Sombor 1923« jellegre a kiadó továbbít. 7724

VÉTEL-ELADÁS

Jóforgalmu hölgyfodrász és manikürszalona, konkurenciamentes, bánati nagy városban, komplett berendezéssel, házasság miatt azonnal eladó. Komoly érdeklődők »Biztos egzisztencia« jellegre e lap kiadójába irjanak. 7792

Két szoba, előszoba, konyha, speiz és egy egyszobás lakás a beltér mellett átadó. Üzlet a beltéren szép berendezéssel olcsón átadó. Garçon és butorozott szobák előjegyzésben. Tulajdonosok megbízását kérem. Modern ebédlő-, hájló-, szalonbutor kitűnő állapotban, jutányosan árban kapható; egy orvosi és egy fogorvosi berendezés, garderozszekrény, tükrök, rézcillárók, konyha-berendezés, szőnyegek és dísz tárgyak eladók. Lángné, Agina ulica 11. 7781

Gyapjuszövetek és valódi linoleum-szőnyegek legmérsékeltébb árban kaphatók Strassernál Subotica, a tanítóképzővel szemben, Vilsonova ulica 46. 7782

Kötő

okt. 11-től
csütörtöktől-
okt. 14-ig
vasárnapig

A papa kedvence

vigjáték 5 fölvonásban.
Főszerepben: Jackie Coogan.

Őszi és téli női és leányfelöltök, finom férfi és fiúöltönyök és raglánok, bőr és posztó prémes kabátok és bricsesszek október 20-ig különös kedvezményes árban Eisler Izsónál, barátok temploma során. 7810

Használt motorkerékpár kerestetik megvételre. 2-6 literőg. Sterz Jakab Džombelj. 7669

Bánátban, 11.000 lakosságú város színhelyén, piacféren, nagyforgalmu fűszer-, rőfőskereskedés házzal együtt azonnal eladó. Cím a kiadóban. 4950

Komplett moziberendezés és különféle dinamók eladók. Rózsa Ferenc, Stara-Kanizsa. 7608

Megvételre kerestetik: Napi 50-100 métermáza teljesítőképeségű malom berendezés és jókarban levő gőzeke. Ajánlatok Sebestyén Gyula Sombor intézendők. 7729

KÜLÖNFÉLE

A Subotical Sport Club folyó hó 7-én tartott kabaréján, a ruhatárból, valaki elvitt egy guniköpenyt. Kéretik az illető, hogy küldje vissza, mert különben egy szegény asszonynak kell azt megfizetni. 7782

Törkölyt, szilvát, cefrét bárhol a helyszínen, mozgó pálinkafőzőkazánomon, pálinkára kifőzöm. M. Kolter, VI. Sv. Cirill i Metod trg 15, a nagytemplom mögött. 7793

Udova Josip Nagy Buzder arcképes igazolványa elveszett. Kéretik a becsületes megtaláló, adja le a kiadóban. 7788

Világos, száraz, két butorozott szobát keresek külön bejárattal. Hotel »National« szoba 23. 7813

Üzlethelyiség Subotica egyforgalmasabb helyén, piactéren, bármilyen üzlethez alkalmas, elköltözés miatt rögtön átadó. Cím a kiadóban. 7629

Folyó hó 2-án eltűnt 14 éves Belovits József nevű fiam, szürke ruhában, ugyan olyan szürke sapkában. Ha valaki tud róla, értesitse a II. körű rendőrséget, vagy Belovits Istvánnét, Skotus Viator ulica 56. 7715

Szódavizet a legkisebb mennyiségben gyári áron szállít házhoz bárkinek »Johanna« szikvizgyár Subotica. Telefon 532. 6179

Kenyérgyár elvállal minden időszakban kenyeret és tésztát megsütésre. Petrogradska ulica. 7611

Eladó 3 Jaquard és 3 szövőszék

100 cm szélességben juta-, pamut- és gyapjuszövésre. Gyapjuipar Részvénytársaság, Veliki-Becskerek. 7702

„IRIS“

szobakályhák

olcsók és jók!

Gyárt kályhákat lemezköppennyel és égett chamotte betéttel minden nagyságban, továbbá füstcsöveket, sütőket, szélkakasokat, elevátor-serlegeket, szállítócsigákat, anilin-, cukorka- és zsirdobozokat, olaj, benzin, stb. kannákat.

„IRIS“ FÉM- és PLEHÁRU IPAR
Ing. Faith Ferenc Novisad

Lemezkályhák javítása elvállaltatik
Telefon 35

7624

SZÖVET-NAGYKERESKEDEÉS

SAJMIŠTE 55. MARS D. D. SAJMIŠTE 55.

ÜZLETVEZETŐ:

IGNJAT NEUSSER .: ZAGREB

A HATZOVA ULICA MEGHOSSZABBÍTÁSÁBAN

JAVUL A DINÁR OLCSÓBBÁK AZ ÁRAK

SAJÁT KÉSZÍTMÉNYŰ
KÖTÖTTÁRUK

ISKOLARUHÁK
leángok részére.

KÖTÖTT KOSZTÜMÖK
a legdivatosabb kivitelben.

NOIRUHÁK
új modellek, rendkívül nagy választékban
leszállított áron kaphatók:

BECK JENŐ

kötöttáru készítő Subotica, Pašičeva u. 8.
(Gőzfürdő mellett)